พฤติกรรมการรับส่งข่าวสารที่เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ของกลุ่มคนไทยที่ได้รับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์

Covid-19 Information Transmission Behavior of Thai People who Received the Information via Social Media

ชาติชาย เขียวงามดี[1] และเผชิญวาส ศรีชัย[2*]
Chatchai Khiewngamdee[1] and Pachernwaat Srichai[2*]

[1]คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 52000
[2]โครงการจัดตั้งศูนย์ล้านนาสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 52000
[1]Faculty of Economics, Chiang Mai University, Muang, Chiang Mai, 50200 Thailand
[2]Creative Lanna Center, Chiang Mai University, Muang, Chiang Mai, 50200 Thailand
*Corresponding author, e-mail: dr.pachernwaat@gmail.com
(Received: Feb 18, 2022; Revised: Sep 12, 2022; Accepted: Oct 11, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการรับส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19) กลุ่มตัวอย่างคือผู้ที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดเชื้อฯ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์จำนวน 842 คน ใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาร่วมกับการใช้สถิติเชิงอนุมานผ่านแบบจำลองโลจิตพหุ (Multinomial logit model) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับส่งข่าวสาร ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยของประชาชนผู้ที่มีแนวโน้มที่จะอ่านข่าวมากได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 57 ปีขึ้นไป) ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาจนถึงผู้ที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสุขภาพ ปัจจัยของประชาชนผู้ที่มีแนวโน้มที่จะส่งต่อข้อมูลและข่าวสารมากกว่ากลุ่มอื่น ได้แก่ ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาและศึกษาระดับประถม ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง ผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านสุขภาพ ผู้ที่มีรายได้ต่ำ ผู้ที่อยู่อาศัยในเขตชนบท ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ในการสร้างภูมิคุ้มกันในการรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับโรคติดต่อหรือโรคสมัยใหม่ หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรมุ่งเน้นในกลุ่มผู้ที่มีแนวโน้มอ่านข่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ดังกล่าว ให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวังและควบคุมการแพร่กระจายข่าวปลอม และควรมุ่งให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเฝ้าระวังการรับส่งข่าวสารที่เกี่ยวกับโรคติดเชื้อฯ หรือโรคสมัยใหม่ในประชาชนผู้ที่มีแนวโน้มที่จะส่งต่อข้อมูลและข่าวสารมากกว่ากลุ่มอื่น เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของข่าวปลอมที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในวงกว้างได้

คำสำคัญ : พฤติกรรมการรับส่งข่าวสาร แบบจำลองโลจิตพหุ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า โควิด-19 สื่อสังคมออนไลน์

Abstract

The purpose of this study was to study the Covid-19 news and information transmission behavior and the variables those influenced the news and information transmission behavior. The sample group was 842 people who received and transmitted the COVID-19 related news and information through social media. The questionnaires, focused-group and in-depth interviews were used as the tools to collect data. Descriptive statistics were used to describe general information and the COVID-19 related news and information transmission behavior. The Multinomial Logit Model was used to explain the variables those influenced the behavior. The results showed that, factors of people who were likely to read the news included: elderly people (57 years old and older), people with no school graduation, people with the secondary school graduation, people with the careers of general worker, and trading or running own business, people with health related works. Factors of people who were more likely to transmit the COVID-19 related news and information included: people with no school graduation and primary education, people with the careers of general worker, and trading or running own business, people with

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
JYRU
JOURNAL OF YALA RAJABHAT UNIVERSITY
Print ISSN: 1905-2383 e-ISSN: 2651-0863

health related works, people with low income and people who lived in the rural areas. The recommendations from the study are; the relevant agencies or people should focus on those who are more likely to read the news than other such groups, to provide the correct information in order to control of the spread of fake news, and should provide accurate modern disease news and information and should monitor the transmission behavior in people who are more likely to pass on news and information to prevent the spread of fake news that can cause widespread misunderstanding.

Keywords: Communication behavior, Multinomial logit model, Coronavirus, COVID-19, Social media

บทนำ

การระบาดของโควิด-19 ที่เข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ก่อให้เกิดความลำบากและอุปสรรคนานัปการแก่ประชาชนไทย ที่ได้รับผลกระทบด้านต่าง ๆ ในด้านสังคม ธุรกิจ การประกอบการรวมถึงผลกระทบต่อตัวบุคคล อาทิ ผลกระทบด้านการลดหรือเลิกจ้างงานที่เกิดขึ้นเนื่องจากเมื่อเศรษฐกิจไม่ดี และผลกระทบด้านการท่องเที่ยวและการเดินทาง เป็นต้น นอกจากนี้ประชาชนไทยยังถูกซ้ำเติมด้วยข่าวปลอม (Fake news) ที่เข้ามาโจมตีคนไทยให้สับสนงุนงงและหวาดวิตกผ่านช่องทางต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) ที่ผู้ปล่อยข่าวมีเจตนาในการสร้างข่าวปลอมหลากหลายประการ อาทิ ชวนเชื่อ สร้างความสนุกสนานส่วนบุคคล สร้างความหวดกลัว สร้างความตระหนก โจมตีฝ่ายตรงข้าม และแม้กระทั่งหลอกลวง โดยถึงแม้ว่าข่าวปลอมมักถูกพบเห็นในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน แต่ในช่วงวิกฤตโควิด-19 นี้ ข่าวปลอมกลายมาเป็นสิ่งที่ผู้คนนำมาถกเถียงและวิเคราะห์กันอย่างมากเนื่องจากเริ่มตระหนักถึงความน่ากลัวของที่สามารถสร้างความเข้าใจผิดจนนำไปสู่การกระทำที่ส่งผลร้ายในภายหลังได้ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 นี้ก็ยังเกิดการแพร่กระจายข่าวปลอมอย่างหนัก สร้างผลกระทบทางลบแก่หน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ในหลากหลายรูปแบบ โดยมีตัวอย่างของข่าวปลอมเกี่ยวกับโควิด-19 ซึ่งนำไปสู่การเข้าใจผิดในสังคม อาทิ เรือนจำกลางจังหวัด AA พบนักโทษติดเชื้อโควิด-19 จำนวน 1,300 คน ประเทศ BBB จะปล่อยเชื้อโควิดในประเทศไทย ผู้ที่ได้รับเชื้อจะมีอาการรุนแรงภายใน 2 ชั่วโมง และอยู่ได้ไม่เกิน 2-3 วัน ยาฟ้าทะลายโจร สามารถกินก่อนติดเชื้อโควิด-19 ได้ แถมช่วยบำรุงรักษาตับได้ หากประชาชนรับประทานเนื้อวัวหรือนมวัวเป็นประจำจะทำให้เลือดเป็นกรดและจะทำให้เชื้อไวรัสโควิด-19 เจริญเติบโตได้เป็นอย่างดี รัฐบาลประเทศ CCC บังคับหมอพยาบาลให้ฉีดวัคซีนแอสตร้าฯ เพื่อนำวัคซีนไฟเซอร์ไปฉีดให้กลุ่ม VVIP เป็นต้น ประเภทของข่าวที่พบมากที่สุด 2 อันดับแรกคือ ประเภททำให้เข้าใจผิด (Misleading) และประเภทโยงมั่ว (False connection) (Yanchinda *et al.,* 2021) โดยข่าวปลอมประเภทโยงมั่วนี้มีแหล่งที่มาจากช่องทางไลน์ (Line) มากที่สุด ทั้งนี้ สื่อสังคมออนไลน์ได้รับการยอมรับว่าเป็นรูปแบบการรับส่งข้อมูลที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบันสามารถสร้างรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ การรับรู้ด้านบริการ การรับรู้ด้านราคาได้ (Kasornbua, 2021) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมีอรรถประโยชน์ ก็มีข้อควรระวังด้วยเช่นกัน โดยปัญหาที่ไม่ควรมองข้ามคือข้อมูลข่าวสารปลอม โดยเฉพาะข่าวปลอมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพมักถูกส่งต่อกันอย่างแพร่หลายมากถึงร้อยละ 80 จากบรรดาข่าวปลอมทั้งหมด (Itthiyaporn, 2019)

ในวิกฤตโรคระบาดร้ายแรงที่สร้างความสูญเสียต่อชีวิตและส่งผลเสียหายต่อระบบสังคมเศรษฐกิจทั้งโลก (Lateh *et al.,* 2021) อย่างวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา หรือ COVID-19 เช่นนี้ ทำให้ประชาชนตื่นตระหนกเป็นอย่างมากโดยในช่วงสถานการณ์ดังกล่าวพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดเชื้อดังกล่าวจากสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งข้อมูลหรือข่าวบางข่าวนั้นมาจากหลากหลายแหล่งที่ไม่มีการอ้างอิงที่มาของข่าว ลักษณะเช่นนั้นจึงเกิดข่าวลือ ข่าวเล่า และข่าวปลอมมากมายในกลุ่มผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ชาวไทย ทำให้ประชาชนเกิดความแตกตื่นตกใจในเรื่องการเตียมตนและการใช้ชีวิต ผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาคือมีการส่งต่อข่าวปลอมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลสุขภาพและโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนานั้น ล้วนแต่เป็นการส่งต่อข้อมูลที่ผิด ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคข่าวสารทั้งในแง่ทัศนคติ และความเชื่อ เช่น การรักษาสุขภาพ ข่าวของยาปลอม รวมถึงความรู้ความเข้าใจที่ผิดเพี้ยนต่าง ๆ นอกจากนี้ หากผู้บริโภคข่าวสารรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่กลับส่งต่อเรื่องราวที่เป็นเท็จดังกล่าวก็อาจผิดกฎหมายหมิ่นประมาทเนื่องจากนำเข้าข้อมูลเท็จทำให้เข้าข่ายความผิดทางอาญาได้ (Department of Children and Youth, 2021)

จากผลกระทบด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้มีความจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมการรับส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ของคนไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อันจะนำไปสู่แนวทางการป้องกันและการสนับสนุนให้

สกัดกั้นข่าวปลอม รวมทั้งทำให้ทราบถึงว่าปัจจัยใดที่อาจสามารถพัฒนาการเลือกบริโภคข่าวสารที่ถูกต้องแก่คนไทยได้ อาจยังประโยชน์ไปเพื่อพัฒนาทักษะด้านการรับเลือกบริโภคข่าวสารของประชาชนไทยและสามารถค้นหาแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาอาวุธทางปัญญาให้คนไทยให้พร้อมรับมือกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการรับส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับ COVID-19 ผ่านช่องทางต่าง ๆ และ อาสาสมัครชุมชนด้านสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ทำการคำนวณขนาดกลุมตัวอย่างโดยการปรับใช้สูตรของ Yamane (1967) ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ระดับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1) แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามเพื่อการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อศึกษา ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพฤติกรรมการรับส่งข่าวสาร และข้อคำถามปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview protocol) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการเสนอแนะด้านการจัดการข่าวสารในช่วงวิกฤติไวรัส COVID-19 ดำเนินการแจกแบบสอบถามในช่องทางสื่อโซเชียลมีเดีย (Line, Facebook และ Messenger) ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564 ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 842 ชุด

2) การจัดประชุมระดมสมองแบบออนไลน์กับอาสาสมัครชุมชนด้านสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 8 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน โดยเครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แนวคำถามเกี่ยวกับข่าวสาร COVID-19 ทั่วไป แนวคำถามเกี่ยวกับช่องทางของข่าวสาร เนื้อหาข่าวสาร การส่งต่อข่าวสาร เหตุผลในการส่งต่อข่าว การสอบความน่าเชื่อถือของข่าวก่อนส่งต่อ การดำเนินการเมื่อได้รับข่าวปลอม ผลกระทบจากการได้รับข่าวปลอมเกี่ยวกับ COVID-19 และวิธีการตรวจสอบข่าวของผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคน รวมถึงและข้อเสนอแนะในการป้องกันตนเองและคนใกล้ชิดไม่ให้เป็นเหยื่อของข่าวปลอม เป็นต้น

3) การสัมภาษณ์และการประชุมระดมสมอง โดยสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงสาธารณสุข สภาหอการค้า และสื่อมวลชน โดยเครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) อาทิ ช่องทางการรับข่าวสาร การตัดสินใจดำเนินการกับข่าวสารและข้อมูลที่ได้รับ และข้อเสนอแนะในการป้องกันตนเองและคนใกล้ชิดไม่ให้เป็นเหยื่อของข่าวปลอม เป็นต้น ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2564

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เนื่องจากการศึกษานี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยวิธีวัดจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่านก่อนนำแบบสอบถามไปใช้จริงเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการศึกษา ผลการประเมินปรากฏว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0.50 สรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมกับการใช้งาน (Turner & Carlson, 2003) วิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability test) ด้วยกลุ่มตัวอย่าง 30 คน โดยการกำหนดเกณฑ์การยอมรับสำหรับค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคที่ 0.70 หรือสูงกว่า (Cronbach, 1951) ผลการทดสอบความน่าเชื่อถืออยู่ในช่วง 0.701-0.947

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และมีการใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการรับส่งข่าวสารด้วยแบบจำลองโลจิต

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
JYRU
JOURNAL OF YALA RAJABHAT UNIVERSITY
Print ISSN: 1905-2383 e-ISSN: 2651-0863

พหุ (Multinomial logit model) ด้วยวิธีการประเมินภาวะความน่าจะเป็น (Maximum likelihood estimates) และการวิเคราะห์อัตราส่วนออด (Odds ratio) โดยในการศึกษานี้ได้แบ่งพฤติกรรมการรับส่งข่าวสารออกเป็น 3 แบบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบความเป็นไปได้ของการรับส่งข้อมูล (พฤติกรรมการรับส่งข่าวสาร)

แบบ	การรับ	การส่ง
1	ไม่สนใจอ่านข่าวทุกข่าว	ไม่ส่งต่อข่าวสาร
2	อ่านเฉพาะข่าวที่สนใจ	ส่งต่อบางข่าว
3	อ่านทุกข่าว	ส่งต่อทุกข่าว

โดยสมการที่ใช้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับและการส่งข่าวสารทั้ง 2 กรณีไม่ว่าจะรับสารหรือส่งสารใช้สมการเดียวกัน แสดงได้ดังนี้

$$COM_{ij} = \beta_0 + \beta_1 AGE1 + \beta_2 AGE2 + \beta_3 AGE3 + \beta_4 EDU1 + \beta_5 EDU2 + \beta_6 EDU3 + \beta_7 EDU4 + \beta_8 EDU5 + \beta_9 EDU6 + \beta_{10} OCC1 + \beta_{11} OCC2 + \beta_{12} OCC3 + \beta_{13} OCC4 + \beta_{14} OCC5 + \beta_{15} OCC6 + \beta_{16} OCC7 + \beta_{17} WOH + \beta_{18} INC1 + \beta_{19} INC2 + \beta_{20} INC3 + \beta_{21} INC4 + \beta_{22} INC5 + \beta_{23} INC6 + \beta_{24} LOC + u_i$$

ตัวแปรที่ใช้ในสมการประกอบไปด้วย ตัวแปร COM คือ พฤติกรรมการรับส่งข่าวสาร ตัวแปร AGE1 AEG2 AGE3 คือ อายุของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอายุ 24-41 ปี กลุ่มอายุ 42-56 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 57 ปีขึ้นไป โดยที่กลุ่มอายุ 20-23ปีเป็นตัวแปรอ้างอิง ตัวแปร EDU1 EDU2 EDU3 EDU4 EDU5 และ EDU6 คือ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ไม่ได้รับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. อนุปริญญาหรือปวส. ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี โดยที่ การศึกษาระดับประถมเป็นตัวแปรอ้างอิง ตัวแปร OCC1 OCC2 OCC3 OCC4 OCC5 OCC6 และOCC7 คือ อาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษา พนักงานบริษัท รับจ้างทั่วไป ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เกษตรกร เกษียณอายุ และไม่มีอาชีพหรือแม่บ้าน โดยที่อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวเป็นตัวแปรอ้างอิง ตัวแปร WOH คือ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับสุขภาพ ฯ (ใช่=0 ไม่ใช่=1) ตัวแปร INC1 INC2 INC3 INC4 INC5 และ INC6 คือ รายได้ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รายได้ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน รายได้ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน รายได้ 20,001-30,000 บาทต่อเดือน รายได้ 30,001-40,000 บาทต่อเดือน รายได้ 40,001-50,000 บาทต่อเดือน และรายได้มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน โดยที่รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนเป็นตัวแปรอ้างอิง และสุดท้ายตัวแปร LOC คือ เขตที่อยู่อาศัย (0=ชนบท, 1=เมือง)

ซึ่งใช้แบบจำลอง Multinomial logit ในการคำนวณ มีรายละเอียดดังนี้

$$Y_i^* = \beta_i' X_i + \varepsilon_i$$

เมื่อ Y_i^* คือ พฤติกรรมการรับส่งข่าวสารของกลุ่มตัวอย่าง (Dependent variable)

X_i คือ เป็นกลุ่มของตัวแปรตนหรือตัวแปรอธิบาย (Explanatory variable)

ε_i คือ ตัวรบกวน (Disturbance term)

กำหนดให้ค่าความคาดหวัง (Expectation) ของตัวแปรตาม Y_i^* โดยสมมติให้ $E(\varepsilon_i) = 0$ เพื่อที่ระดับของพฤติกรรมการรับส่งข่าวสารจะขึ้นอยู่กับตัวแปรที่กำหนดไว้ข้างต้นเท่านั้น เพื่อที่จะอธิบายสมการข้างต้นให้สมบูรณมากขึ้นจึงเขียนรูปแบบสมการความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$EY_i^* = \beta_1 X_1 + \ldots + \beta_{24} X_{24}$$

จะได้

$$EY_i^* = \beta X_i = P_i = \Sigma_{24}^{24} \beta$$

เมื่อความนาจะเป็น คือ P_i และวิธีการประมาณคาแบบกำลังสองน้อยที่สุดโดยทั่วไปไม่สามารถที่จะใชได้ เพราะอาจจะทำให้เกิดปญหา เชน ปญหาของตัวรบกวนที่จะมีคุณสมบัติของความแปรปรวนระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่ไม่เท่ากัน (Heteroscedastic) เป็นตน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.46 และส่วนมากมีอายุอยู่ในช่วงอายุ 24 – 41 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.48 ในส่วนของระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 52.85 มีอาชีพหลักส่วนใหญ่คือ รับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท และค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ตามลำดับ รายได้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 27.79 ถัดมาคือช่วงรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาทต่อเดือน และ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 17.22 และ 16.98 ตามลำดับ

พฤติกรรมทั่วไปเมื่อมีการรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารในช่วงวิกฤติไวรัส COVID-19 ของกลุ่มอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่จะอ่านเฉพาะข่าวที่สนใจ คิดเป็นร้อยละ 71.85 และจะทำการแชร์หรือส่งต่อข่าวสารในบางข่าวเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 80.17 โดยจะส่งต่อข้อมูลข่าวสารให้กับครอบครัวมากที่สุด ส่วนสาเหตุที่ส่งต่อข้อมูลข่าวสารเนื่องจากคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้รับข่าวสาร ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะส่งต่อให้บุคคลอื่นจากการเปรียบเทียบข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งข่าว และตรวจสอบจากการติดตามการแถลงสถานการณ์ของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) คิดเป็นร้อยละ 61.93 และ 55.76 ตามลำดับ โดยจากการสัมภาษณ์และการประชุมระดมสมอง สามารถสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างพบว่าการรับข่าวผ่านทางโทรทัศน์มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด และ อสม. จะให้ความสนใจมากที่สุด เนื่องจากผ่านการคัดกรองข่าวสารมาแล้ว และมีการตรวจสอบโดยคณะบรรณาธิการข่าวแล้ว ในด้านการรับข่าวสารผ่านสื่อ facebook นั้น ความน่าเชื่อถือขึ้นอยู่กับแหล่งข่าว หากเป็นข่าวที่เป็นคลิปวิดีโอ กลุ่มตัวอย่าง อสม. จะเชื่อถือในขณะที่กลุ่มประชาชนทั่วไปยังไม่เชื่อถือเท่าใดนัก ข่าวสารจากการส่งต่อแบบปากต่อปากมักไม่ค่อยมีความน่าเชื่อหากไม่ได้รับมาจากแพทย์หรือบุคลาการทางสาธารณสุขโดยตรง

2. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับส่งข่าวสาร

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับส่งข่าวสาร ใช้แบบจำลอง Multinomial logit ที่ ทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยทำการเปรียบเทียบการตัดสินใจรายคู่ ให้กรณีฐานที่ทำการเปรียบเทียบคือ กรณีอ่านทุกข่าว (Y=3) และกรณีส่งต่อข่าวทุกข่าว (Y=3) ผลการศึกษาสามารถแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบรายคู่โอกาสการตัดสินใจอ่านข่าว

ตัวแปร	ไม่สนใจอ่านข่าวทุกข่าว (Y=1) เทียบกับ อ่านทุกข่าว (Y=3)			อ่านเฉพาะข่าวที่สนใจ (Y=2) เทียบกับ อ่านทุกข่าว (Y=3)		
	Coefficient	S.E.	Odds Ratio	Coefficient	S.E.	Odds Ratio
อายุ (20 - 23 ปี)[1]						
24 - 41 ปี	-0.457	1.641	0.627	0.295	0.361	1.343
42 - 56 ปี	-0.176	1.955	0.839	0.407	0.395	1.503
57 ปีขึ้นไป	-17.661	3.16e-06	2.14e-08***	-0.281	0.481	0.755
ระดับการศึกษา (ประถมศึกษา)[1]						
ไม่ได้เรียนหนังสือ	-6.046	3.40e-10	0.002***	-36.605	1.08e-14	1.57e-17***
มัธยมศึกษาตอนต้น	-18.231	2.46e-06	1.21e-08***	-0.665	0.484	0.514
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	19.805	3.33e-06	2.51e-09***	0.035	0.433	1.035
อนุปริญญา หรือ ปวส.	1.991	2.338	0.137	-0.171	0.524	0.842
ปริญญาตรี	-3.256	2.189	0.039	0.190	0.409	1.210
สูงกว่าปริญญาตรี	-1.762	2.303	0.172	0.559	0.460	1.748

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
JYRU
JOURNAL OF YALA RAJABHAT UNIVERSITY
Print ISSN: 1905-2383 e-ISSN: 2651-0863

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ไม่สนใจอ่านข่าวทุกข่าว (Y=1) เทียบกับ อ่านทุกข่าว (Y=3)			อ่านเฉพาะข่าวที่สนใจ (Y=2) เทียบกับ อ่านทุกข่าว (Y=3)		
	Coefficient	S.E.	Odds Ratio	Coefficient	S.E.	Odds Ratio
อาชีพหลัก (ค้าขาย หรือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว)[1]						
นักศึกษา	14.583	1.217	2.15e-06***	0.081	0.443	1.084
พนักงานโรงแรม/บริษัท/เอกชน	16.011	1.455	8.98e-06***	0.397	0.293	1.488
รับจ้าง	-2.731	8.57e-07	0.065***	1.192	0.320	3.294***
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	16.717	1.236	1.82e-07***	0.295	0.253	1.344
เกษตรกร	14.796	1.379	2.66e-06***	0.213	0.342	1.237
เกษียณอายุ	3.504	4.18e-05	33.257***	0.787	0.538	2.196
ไม่มีอาชีพ/แม่บ้าน	14.954	1.075	3.12e-06***	0.455	0.418	1.576
ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสุขภาพ อนามัย หรือการเจ็บไข้ได้ป่วย (ปฏิบัติ)[1]						
ไม่ปฏิบัติ	0.698	0.883	2.010	0.486	0.190	1.626**
รายได้ (ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน)[1]						
5,001-10,000 บาทต่อเดือน	-2.047	1.164	0.129	-0.239	0.311	0.788
10,001-20,000 บาทต่อเดือน	-3.600	1.474	0.027**	-0.008	0.324	0.992
20,001-30,000 บาทต่อเดือน	-20.173	5.85e-07	1.73e-09***	0.273	0.376	1.315
30,001-40,000 บาทต่อเดือน	-2.858	1.755	0.057	0.646	0.424	1.908
40,001-50,000 บาทต่อเดือน	-23.094	2.34e-08	9.35e11***	-0.231	0.464	0.793
มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน	-2.245	1.725	0.106	0.172	0.434	1.188
เขตที่อยู่อาศัย (ชนบท)[1]						
เมือง	-0.456	0.796	0.634	0.316	0.165	1.371*
Log likelihood function	-496.402					
Pseudo R^2	0.256					

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : *, **, *** คือ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ, [1] คือ ตัวแปรอ้างอิง

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลต่ออ่านข่าวที่เกี่ยวข้องกับไวรัส COVID-19 พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 57 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มที่จะอ่านข่าวมากกว่าช่วงอายุอื่น ด้านการศึกษาพบว่า ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาจนถึงผู้ที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีแนวโน้มที่จะอ่านทุกข่าว ส่วนผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. มีแนวโน้มที่ไม่สนใจอ่านข่าว ในส่วนของอาชีพพบว่า อาชีพที่มีแนวโน้มที่อ่านทุกข่าวคืออาชีพรับจ้างทั่วไป และค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษา พนักงาน ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เกษตรกร เกษียณอายุ และผู้ที่ไม่มีอาชีพ หรือแม่บ้าน มีแนวโน้มที่จะไม่อ่านข่าว ในส่วนของผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสุขภาพ มีแนวโน้มที่จะสนใจอ่านข่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานด้านนี้ ด้านรายได้พบว่า ผู้มีรายได้ช่วง 5,000-30,000 บาทต่อเดือน และช่วงรายได้ 40,001-50,000 บาทต่อเดือน มีแนวโน้มที่จะอ่านทุกข่าว ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์และประชุมระดมสมองพบว่า ประเภทข่าวเกี่ยวกับ COVID-19 ที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มสนใจ แยกเป็น 2 ช่วง คือ 1) ในช่วงการระบาดของ COVID-19 ครั้งที่ 1 สนใจข่าวเรื่องการเดินทางเข้าออกจังหวัดหรือการเดินทางมาจากต่างประเทศ ตัวเลขผู้ติดเชื้อในประเทศและในจังหวัด และอาการของการติดเชื้อ วิธีการรักษาและวิธีการป้องกัน 2) ในช่วงการระบาดของ COVID-19 ระลอกที่ 2 สนใจข่าวชนิดของวัคซีน การนำเข้าวัคซีนของประเทศไทย และผลข้างเคียงเกี่ยวกับวัคซีน ผลกระทบหลังจากการฉีดวัคซีน รวมถึงมาตรการเยียวยาของรัฐบาล

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบรายคู่โอกาสการตัดสินใจส่งต่อข่าว

ตัวแปร	ไม่ส่งต่อข่าวสาร (Y=1) เทียบกับ ส่งต่อทุกข่าว (Y=3)			ส่งต่อบางข่าว (Y=2) เทียบกับ ส่งต่อทุกข่าว (Y=3)		
	Coefficient	S.E.	Odds Ratio	Coefficient	S.E.	Odds Ratio
อายุ (20 - 23 ปี)[1]						
24 - 41 ปี	0.265	0.805	1.303	-0.364	0.570	0.695
42 - 56 ปี	0.312	0.871	1.366	-0.222	0.641	0.801
57 ปีขึ้นไป	-0.107	1.031	0.898	-0.377	0.774	0.686
ระดับการศึกษา (ประถมศึกษา)[1]						
ไม่ได้เรียนหนังสือ	-14.800	6.52e-07	3.74e-07***	-15.242	6.62e-07	2.40e-07***
มัธยมศึกษาตอนต้น	0.546	0.85	1.726	1.910	0.705	6.752**
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	-0.003	0.655	0.997	1.274	0.540	3.575**
อนุปริญญา หรือ ปวส.	0.237	0.929	1.268	1.521	0.748	4.578**
ปริญญาตรี	0.681	0.620	1.975	2.017	0.539	7.515***
สูงกว่าปริญญาตรี	1.934	0.863	6.917***	-2.860	0.781	17.460***
อาชีพหลัก (ค้าขาย/ทำธุรกิจ)[1]						
นักศึกษา	0.137	0.933	1.146	-0.322	0.625	0.725
พนักงานโรงแรม/บริษัท/เอกชน	1.165	0.778	3.207	1.596	0.666	4.931**
รับจ้าง	2.359	0.620	10.576***	1.773	0.518	5.891***
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0.825	0.542	2.281	0.748	0.434	2.112
เกษตรกร	2.183	0.594	2.845***	0.658	0.486	1.930
เกษียณอายุ	2.647	1.312	14.108**	1.993	1.176	7.335*
ไม่มีอาชีพ/แม่บ้าน	15.695	0.297	6.55e-06***	15.394	0.297	4.85e-06***
ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสุขภาพ อนามัย หรือการเจ็บไข้ได้ป่วย (ปฏิบัติ)[1]						
ไม่ปฏิบัติ	0.987	0.399	2.684**	0.649	0.311	1.914**
รายได้ (ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน)[1]						
5,001-10,000 บาทต่อเดือน	-0.228	0.589	0.796	-0.059	0.411	0.943
10,001-20,000 บาทต่อเดือน	0.955	0.597	2.598	0.349	0.457	1.418
20,001-30,000 บาทต่อเดือน	2.937	1.190	18.860**	2.732	1.100	15.368**
30,001-40,000 บาทต่อเดือน	1.991	0.970	7.322**	1.591	0.852	4.911
40,001-50,000 บาทต่อเดือน	0.471	0.978	1.602	0.239	0.791	1.270
มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน	1.231	0.911	3.427	0.848	0.766	2.34
เขตที่อยู่อาศัย (ชนบท)[1]						
เมือง	0.992	0.355	2.697**	0.652	0.301	1.919**
Log likelihood function	458.768					
Pseudo R^2	0.269					

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : *, **, *** คือ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1, 0.05 และ0.01 ตามลำดับ, [1] คือ ตัวแปรอ้างอิง

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการส่งต่อหรือไม่ส่งต่อข่าวพบว่า ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาและศึกษาระดับประถม มีแนวโน้มที่จะส่งต่อข่าวมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับที่สูง ในส่วนของอาชีพพบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง มีแนวโน้มส่งต่อข่าวมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น เนื่องจากกลุ่มนี้ก็มีความสนใจข่าวมากกว่ากลุ่มอื่นด้วยเช่นกัน ผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านสุขภาพมีแนวโน้มในการส่งต่อข้อมูล นอกจากนี้พบว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ มีแนวโน้มที่จะส่งต่อข่าวมากกว่าผู้ที่มีรายได้สูง เขตที่อยู่อาศัยพบว่าผู้ที่อาศัยเขตเมืองจะไม่ส่งต่อข่าวเมื่อเทียบกับผู้ที่อยู่อาศัยในเขตชนบท

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
JYRU
JOURNAL OF YALA RAJABHAT UNIVERSITY
Print ISSN: 1905-2383 e-ISSN: 2651-0863

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการรับส่งข่าวสารของบุคคลทั่วไปพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีแนวโน้มสนใจข่าวทุกข่าวที่เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีความสนใจเฉพาะเรื่องที่สนใจเท่านั้น จากงานวิจัยของ The Media Insight Project (2018) ที่ระบุว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ดังนั้นพฤติกรรมการสนใจข้อมูลของผู้ที่อาศัยในเขตชนบทจะมีสูงกว่าเขตเมืองซึ่งสอดคล้องกับการศึกษานี้ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่อายุมากกว่า 57 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มที่จะสนใจข่าวทุกข่าวเนื่องจากผู้สูงอายุไม่ต้องการให้ตนเองเป็นภาระของสังคมและชอบสร้างคุณประโยชน์ด้วยการใช้ความรู้ความสามารถของตนเองสร้างประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยชอบและมีความสุขเป็นพิเศษกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมหรือบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น (Saengtong, 2017) จึงมักขวนขวายติดตามข่าวสารและแบ่งปันความรู้แก่คนรอบข้าง ส่วนผู้มีรายได้ต่ำมีแนวโน้มที่จะอ่านและส่งต่อข่าวมากกว่า เนื่องจากต้องขนขวายและขยันหมั่นเพียรเพื่อประกอบอาชีพ จึงมักอ่านมากกว่าทั้งในเรื่องของงานอาชีพ รายรับ และข่าวสารต่าง ๆ เช่น มาตรการเยียวยาจากรัฐบาล สอดคล้องกับผลวิจัยของ Hemmin & Vichitthamaros (2014) ที่ค้นพบว่า กลุ่มประชาชนที่มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือนนั้นมีความถี่ในการใช้สื่อออนไลน์ในการติดตามข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะเพื่อแสวงหาสิ่งใหม่แก่ชีวิต และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suksomsot & Pumpruek (2021) ที่พบว่า ปัจจัยด้านรายได้และสภาวะทางเศรษฐกิจส่งผลต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยผู้ที่มีรายได้น้อยมักจะขวนขวายหาเงินเพื่อนำมาซื้ออุปกรณ์เพื่อเข้าสู่สังคมออนไลน์และใช้งานเพื่อความพึงพอใจหรือหาช่องทางเพื่อประกอบอาชีพ รวมทั้งเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่เพิ่มเติม ผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์มักต้องการรับรู้ข่าวสารและช่องทางการทำมาหากิน รวมถึงต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มเติม และยังต้องการการยอมรับจากผู้คนอื่น ๆ ในการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของตนเอง ดังนั้นผู้ที่มีรายได้น้อยจึงมีแนวโน้มที่จะพยายามเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นอย่างมาก (Senkaew, 2017) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการรับส่งข่าวสาร พบว่า การศึกษา อาชีพและรายได้ มีความสอดคล้องกันเนื่องจากผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับที่ต่ำและมีรายได้น้อยมักอยู่ในกลุ่มอาชีพรับจ้าง ค้าขาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่ากลุ่มคนเหล่านี้มีการรับส่งข้อมูลข่าวสารมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการรับส่งข่าวสารและปัจจัยที่มีผลต่อการรับส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในช่วงระหว่าง 1 กุมภาพันธ์ ถึง 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 กลุ่มตัวอย่างคือบุคคลทั่วไปที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จาก 4 ภูมิภาคของประเทศไทย ผลการศึกษาพฤติกรรมทั่วไปเมื่อมีการรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับไวรัส COVID-19 ส่วนใหญ่จะอ่านเฉพาะข่าวที่สนใจและส่งต่อข่าวสารเพียงบางข่าวเท่านั้น ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการรับส่งข้อมูลข่าวสารพบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับสุขภาพและเขตที่อยู่อาศัยมีผลต่อการรับส่งข้อมูลข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ โดยการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการส่งเสริมด้านการรับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพ เช่น กระทรวงสาธารณสุข ควรให้ความรู้ด้านข้อมูลเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในช่องทางที่หลากหลาย พร้อมทั้งระบุแหล่งที่มาของข้อมูลให้ชัดเจน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในการรับรู้ข่าวสาร ไม่ให้บุคคลสูงอายุถูกหลอกด้วยข่าวปลอม เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุมักจะขาดทักษะการรู้เท่าทันโลกดิจิทัล ประกอบกับกระบวนการรับรู้เสื่อมลงตามอายุ ผู้สูงอายุจึงมักจะเชื่อข่าวปลอมได้ง่าย ไม่สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงของข้อมูลในอินเทอร์เน็ต หรือสื่อสังคมออนไลน์ได้ และมีแนวโน้มจะส่งต่อข่าวปลอมในกลุ่มผู้สูงอายุอย่างมาก และสำหรับผู้ที่มีการศึกษาในระดับน้อยมีแนวโน้มที่จะรับส่งข่าวสารมากกว่ากลุ่มอื่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องหารูปแบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ถูกต้องเข้าใจง่ายให้กับคนกลุ่มนี้ให้เข้าใจชัดเจน เช่น การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ผ่านอินโฟกราฟิกที่เข้าใจง่ายและต่อเนื่อง โดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์เพื่อสกัดกั้นการกระจายข่าวปลอม และสำหรับผู้ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไป รวมทั้งพนักงานบริษัท เป็นอาชีพที่มีแนวโน้มที่จะอ่านและส่งข้อมูลข่าวสารมากกว่าอาชีพอื่น เนื่องจากต้องพบปะผู้คนและติดต่อสื่อสารกับคนจำนวนมาก ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเน้นการส่งและรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ให้กลุ่มอาชีพนี้ได้เป็นอย่างดี โดยกลุ่มนี้สามารถถือเป็นกระบอกเสียงที่ดีในการ

เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องได้ และในการวิจัยครั้งต่อไป อาจพิจารณาศึกษาพฤติกรรมการรับส่งข้อมูลข่าวสารในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ด้านการส่งข่าวสารแบบปากต่อปาก (Word of mouth) นอกจากนี้ งานวิจัยครั้งต่อไป อาจพิจารณาใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลด้วยวิธีอื่นเพิ่มเติม เช่น แบบสอบถามแบบกระดาษ เพื่อให้ได้สารสนเทศจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่มีลักษณะทางประชากรใกล้เคียงกันในการส่งเสริมพฤติกรรมการรับส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาและภาวะฉุกเฉินต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชน ในอันที่จะร่วมกันสร้างบรรทัดฐานใหม่ (New normal) ในการรับส่งข่าวสารและอยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อดังกล่าวให้เป็นปกติสุขดังเดิม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยบริหารจัดการและส่งมอบผลลัพธ์ (ODU) แผนงานคนไทย 4.0 สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

เอกสารอ้างอิง

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. psychometrika, 16(3), 297-334.

Department of Children and Youth. (2021). Guidelines for preventing or avoiding computer-related offenses under the computer crime act, B.E. 2550. [Online]. Retrieved August 1, 2021, from : https://www.dcy.go.th/webnew/upload/information/information_th_20212708152830_1.pdf

Hemmin, A. & Vichitthamaros, P. (2014). Social media consumption behaviors and opinion towards results of experiencing social media in Bangkok metropolitan, *Journal of Faculty of Liberal Arts Rangsit University, 9-10*(16-17), 120-140. (in Thai)

Itthiyaporn, N. (2019). The impact of fake news, guidelines for consumers to deal with media. [Online]. Retrieved August 1, 2021, from https://www.isranews.org/isranews-article/78298-fake-78298.html_ (in Thai)

Kasornbua, T. (2021). The causal model of word of mouth and social media affecting decision to get to the nightlife entertainment in Taling Chan district. *Journal of Yala Rajabhat University, 16*(1), 79-88. (in Thai)

Lateh, A., Pasunon, P., Dolah, K., Kongjam, P., Chemae, S., Panomwan. P., *et al.* (2021). Analysis of Thai citizens clustering in COVID-19 outbreak preparedness at the three southernmost provinces. *Journal of Yala Rajabhat University, 16*(3), 318-326. (in Thai)

Saengtong, J. (2017). Aging society (complete aged): the elderly condition of good quality. *Rusamilae Journal, (38)*,1, 6-28. (in Thai)

Senkaew, K. (2017). *Social network usage behaviors of X generation in Bangkok*. Master's Independent Study in M.B.A., Bangkok University. (in Thai)

Suksomsot, P. & Pumpruek, P. (2021). The impact of using social media to change the Thai values of teenages in Phranakhon Si Ayutthaya Province. *Journal of Ayutthaya Studies, 13*(1), 119-137. (in Thai)

Thairath. (2021). *Deputy Jack warned about fake news handing out free masks then poisoned and robbed.* [Online]. Retrieved August 1, 2021, from: https://www.isranews.org/isranews-article/78298-fake-78298.html. (in Thai)

The Media Insight Project. (2018). *Appendix 1: respondents' demographics and news behaviors.* [Online]. Retrieved August 1, 2021, from: https://www.americanpressinstitute.org/publications/reports/survey-research/subscribers-appendix-1/

Turner, R. C., & Carlson, L. (2003). Indexes of item-objective congruence for multidimensional items. *International journal of testing, 3*(2), 163-171.

Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed). New York: Harper and Row.

Yanchinda, J., Sangkakorn, K., Srichai, P & Khiewngamdee, C. (2021). Improving fake news classification ability for Thai people to cope with the spreading of news during the COVID-19 crisis (phase I). Bangkok: National Research Council of Thailand (NRCT).